

ΟΛ' ΑΥΤΑ Ο ΛΑΟΣ ΘΑ ΤΑ ΧΡΥΣΩΣΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΛΑΖΑΡΟΥ Κ. ΛΑΖΑΡΕΒΙΤΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝ ΕΚ ΤΟΥ ΣΕΡΒΙΚΟΥ

ΥΠΟ

ΒΛΑΔΑΝΟΥ ΓΕΩΡΓΕΒΙΤΣ

ΒΡΑΔΥΑΣΣΕ πλέον, και τὸ ἀτμόπλοιον ἀκόμα δὲν ἤλθεν. Ὁ κόσμος ὁ ὁποῖος ἐπερίμενεν, ἄρχισε νὰ σκορπίζεται. Ἐφυγε και ὁ λουστρος με ταῖς σκληραῖς φραντσούλαις και ἡ κυρία τοῦ ἐπάρχου με τὸ μπαγιατικὸ τὸ πρόσωπο. Ἐφυγαν και οἱ δυὸ μαθητευόμενοι με τὸ Μάρκο τὸν μαραγκόν, ἀφοῦ μάλωσαν με τὸν ξενοδόχον, ἐπειδὴ τοὺς ἔδωσε μπύραν ἡ ὅποια ἦτον ἀνοιγμένη ἀπὸ τὴν περασμένη τετάρτη. Κίνησαν και οἱ ἀμοξάδες, δεχόμενοι ν' ἀμαξηλατήσουν διὰ σαράντα λεπτὰ ἕως εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' οἱ περισσότεροι ἔφυγαν πεζοὶ «χάριν ὀρέξεως» και διὰ νὰ «ξετινάξουν ὀλίγο τὰ ποδάρια», και ἔφυγαν με τὸ ραβδὶ 'πάνω ἔς τοὺς ὤμους και με τ' ἀριστερὸ μεγάλο δάχτυλο εἰς τὴν τσέπη τοῦ γελεκιῦ. Οὐδὲ ἡ κυρία τοῦ Μαρίγκου τοῦ ἐμπόρου ἐκάθησεν εἰς τὴν ἀμαξαν' και αὐτὴ κίνησε πεζὴ με τὴν μικρὴ συντροφιά της, γυρίζοντας τὴν πλάτην εἰς ἐκείνους, με τοὺς ὁποῖους ὠμιλοῦσε, ὄχι ἀπὸ ἀπροσεξίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ δεῖξῃ τὸ τεπελίκι της, τὸ ὅποιον ἄστραπτε με τόσην ἀθωότητα ὅσαν νὰ ἐξάνθησε τὸ Ζαίετσαρ, και ὅσαν νὰ τρέχῃ ἔς τὸ Κνιάζεβατς ποταμὸς ἀπὸ γάλα.

Ὁ ἥλιος εἰς τὴ μεγάλη πεδιάδα τὴν ἀπὸ πέρα τοῦ ποταμιῦ τῆς Σάβας εἶχε χαθῆ, και μόνον ἀπ' ἐπάν' ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου ἔχθη, ἐξάπλώνονταν εἰς τὸν οὐρανὸν μεγάλες λαμπρὲς ἀχτῖδες, ὡσαν νὰ σήκωσεν ἐκεῖ κανεὶς ἕνα μεγάλο χέρι με τὰ δάχτυλα πρὸς τὰ 'πάνω—σωστά καθὼς τὸ κάμνονι οἱ καλοὶ και οἱ κακοὶ ζωγράφου. Τὸ νερὸ τῆς Σάβας εἶχε τόσο ἕλιγοστέψη, ὥστε παντοῦ ἤμποροῦσαν νὰ τὴν περάσουν, και

ὁ ποταμὸς ἔτρεχε νυσταγμένα καὶ ἰπισστρέφωντας ἀπ' ἐπάνω του τὸ φῶς τὸ κόκκινο τῶν μικρῶν συννέφων.

Ὀλίγον ὕστερ' ἀπεσύρθηκε καὶ ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος. Ἐκτὸς τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἀτμοπλοϊκῆς Ἐταιρίας, εἰς τὸ περιγιάλι ἔμειναν μόνον δύο ἄνθρωποι, ὁ ἓνας μὲ φέσι καὶ μὲ μπουτοῦρι, ὁ ἄλλος μὲ χλαμῦδα στρατιωτικὴν καὶ μὲ σπερούνια. Ἐκεῖνος μὲ τὸ φέσι, ὁ Μπλάγιοις, χαλκωματᾶς, ὄλην τὴν ἡμέραν ἀνυπόμονος, ἐπήγαιεν ἄνω-κάτω κάθε στιγμὴ ῥωτοῦσε κανέναν κάτι τι ἔστρυφογύριζεν ὅλον ἐν ὥσάν νὰ τὸν ἔτρωγεν ὅλο τὸ κορμί καὶ δὲν ἤξευρεν ἀπὸ ποῦ νὰ ἀρχινήσῃ νὰ ζύνεται ἔσυχνοπήγαιεν εἰς τὸ καπεληθὸ καὶ πάλι τρεχάλα ἔβγαιεν ἀπ' αὐτό, σκιαγμένοις νὰ μὴ ἀργήσῃ, καὶ στρέφωντας τὸ βλέμμα του μακριὰ πέρα τῆς Σάβας. Τὸ καθαρὸ ξουραφισμένο πρόσωπό του, μὲ τῆς σούφραις τῆς ἐλαφραῖς ὥσάν τὰ σύννεφα τὰ μικρὰ ἔς τὸ ἄχλιμπάρι, μὲ τὰ ἄσπρα τὰ τσουλούφια καὶ τὰ ἄσπρα τὰ μουστάκια, ἦταν εἰς μεγάλην ἀντίθεσι μ' ἐκεῖνα τὰ μικρὰ τὰ γαλανὰ καὶ ζωηρά του ῥάτια, τὰ ὁποῖα μὲ μεγάλην πεποίθησιν ἐπηδοῦσαν ἀπ' ἓνα πρᾶγμα εἰς ἄλλο. Τὸτσιμποῦκί του δὲν τὸ ἔβγαιεν ἀπὸ τὸ στόμα, ἀναύωντας κάθε νέον λουλαῖ εἰς τὸν τιναγμένο σωρό. Κάθε στιγμὴ ῥωτοῦσε τοὺς ὑπηρετάς καὶ τὸν πράκτορα: Τί δὲν ἔρχεται τὸ ἀτμόπλοιο; Νὰ μὴ ἔχουν κανένα τηλεγράφημα; Νὰ μὴ σέρνη κανένα φορτωμένο πλοῖον; Εἰς ὅλ' αὐτὰ τὰ ῥωτήματα ἀπαντοῦσαν οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ὁ πράκτορας μὲ τὸ φυσικὸν ἀφεντηλικὴ τῶν ξένων, πολὺ λακωνικὰ καὶ ἀπότομα.

Ὁ λοχαγὸς πάλι, τὸ ὄνομα Θανάσιος Ἰέλιτσιτς, ἐστάθηκεν ὄλην τὴν ἡμέραν εἰς ἓνα καὶ τὸν ἴδιον τόπον, στηριγμένος εἰς τὸ σπαθί του. Τὸ πρόσωπό του ἦτο γυρμένο κατὰ τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔρχεται τὸ ἀτμόπλοιο, καὶ τὰ ῥάτια του πλανοῦνταν γύρω ἔς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὥσάν ὁ φαγωμένος ἄξων εἰς τὸ παξιμάδι τοῦ τροχοῦ. Τὸ πρόσωπό του δὲν εἶχεν ἐκείνην τὴν ἡρωϊκὴν ὄψιν, τὴν ὁποῖαν βλέπουμε κάποτε ἔς τοὺς παυμένους ἀντισυνταγματάρχας, καὶ πάλιν αὐτὸ τὸ πρόσωπο ὑπενθύμιζε τῇ ζέστῃ τὴν πνιχτικὴν κατόπιν τῆς ὁποίας σηκώνεται ἡ θύελλα καὶ πέρνει τὰ κεραμιῖδια ἀπὸ τὰ σπίτια καὶ τῆς σκούφιας ἀπὸ τὰ κεφάλια. Τὰ μικρὰ, γεμάτα, ἀπὸ τὰ δύο τὰ μέρη κομμένα μουστάκια, ἢ μικρὰ, ἀλλ' ὀλίγο παχειὰ μύτη, τὰ μέτρια ξανθὰ ῥάτια, τὰ σπανὰ τὰ φρύδια, τὸ στρογγυλὸ ξουραφισμένο πηγούνι, καὶ τὰ καθαρὰ, κίτρινα ἀλλὰ καὶ σαρκωμένα μάγουλά του, τὸ μικρὸ στόμα μὲ ἐμπιστευτικὸν τὸν περίγυρο, τὰ μεγάλα χέρια, ἡ βρωμιάρικη στολή, τὸ πουκάμισο τὸ ἄσπρο ὡσάν τὸ χιόνι, καὶ τὸ σπαθί τὸ καθαρὸ ὡσάν τὸ γάλα—ὅλ' αὐτὰ

ἐφανέρωσαν ἕναν κύριον, ἀλλὰ καὶ χωριάτην, ἕναν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον περιμένεις νὰ ἔξυρῆ νὰ διευθύνῃ τὸν τετράχορον καὶ νὰ τρώγῃ στρείδια, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ἐπαραξενεύεσσο, ἐὰν ἐγύριζε τὴν πλάτην εἰς τὰς κυρίας, ἂν ἐσφούγγιζε τὴν μύτην μὲ τὸ χειρόμακτρον, ἢ ἂν ἔτρωγε τὰ λοκούμια μὲ τὸ πειροῦνι.

Αὐτὸς λοιπὸν ἔστεκεν καὶ ὁ χαλκωματᾶς ἐστριφογύριζεν ὀλονέν. Ἐπὶ τέλους, ὅτε ἐνύκτωσε πρὸ τοῦ ἔλθῃ τὸ ἀτμόπλοιον, καὶ δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ ἰδῇ τινὰς οὔτε τὸ χρυσάφι εἰς τὸ καπέλλο τοῦ πράκτορος, καὶ οἱ δύο αὐτοὶ λυπημένοι ἐκίνησαν κατὰ τὸ καπελητό.

— Δὲν ἔρχεται, καὶ δὲν ἔρχεται—εἶπεν ὁ χαλκωματᾶς θυμωμένος ὡσὰν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ὁποῖον δὲν τρέχει τὸ χαρτί.

— Δὲν ἔρχεται—λέγει καὶ ὁ ἀξιωματικὸς, ἀλλ' ἤσυχος ὡς ἕνας υπάλληλος ὁ ὁποῖος ἤξεύρει ὅτι μετὰ πέντε χρόνια τὸν περιμένει ὁ προβιβασμός.

— Διὰ τί, Θεέ μου—λέγει πάλιν ὁ χαλκωματᾶς—Μήπως... ἀλλὰ... μάλιστα... ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν Τοῦρκοι... καὶ ἔπειτα ἐν ἀτμόπλοιον δὲν ἡμποροῦν νὰ τὸ πυροβολήσουν ;

Ἄ λοχαγὸς σιωπᾷ.

— Καὶ ποιὸν περιμένετε ἐσεῖς ;—Ἐρώτησε πάλιν ὁ Μπλάγοιες.

— Τὴν γυναῖκά μου.

— Ἐγὼ περιμένω τὸ γυιό μου. Εἶναι πληγωμένος—ἐδῶ αὐτὸς ἐτρέμαξεν ὀλίγο, ἄρχισε νὰ τινάζῃ τὸν γεμάτο τὸ λουλά, τὸν ἐγέμισεν πάλιν, καὶ ἀναύωντας, εἶπεν ἀπὸ τὸ τσιμποῦκι ἀπάνω :—Ἄλλὰ ἐλαφρά, πολὺ ἐλαφρά. Μοῦ ἔγραψεν ὁ σύντροφός του ὁ Ἰόλης. Ἐδῶ, κι' ἐδῶ—Αὐτὸς ἔδειξε μὲ τὸ χέρι, ἀλλὰ πολὺ ἀπροσδιόριστα, πρῶτα 'ς τὸν ὦμον τὸν ἀριστερὸ καὶ ἔπειτα εἰς ὀλόκληρο τὸ δεξιὸ ποδάρι—Εἶναι μόνον ἐλαφροζυσημένος. Τὸν ἀπόλυσαν ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο διὰ νὰ ἔλθῃ ὀλίγο 'ς τὸ σπίτι, καὶ ἔπειτα πάλιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ... ἔτσι καὶ πρέπει... Πρέπει νὰ τοὺς διώξωμε τοὺς σκύλους... Μόνον ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ...

— Καὶ τί εἶναι ὁ γυιός σας ;—Εἶπεν ὁ λοχαγός, ὁ ὁποῖος ἄρχισε νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ χαλκωματᾶ.

— Ὁ γυιός μου ; Χαλκωματᾶς. Ἐχ νὰ ἰδῆτε πῶς αὐτὸς ἐργάζεται ! Τὸ χέρι του εἶναι ἐδῶ τόσον χονδρὸ ὅσο τὸ ποδάρι μου ἐδῶ. Εἰς αὐτὴν τὴν στενοχωριά ἐγὼ ἐπούλησα ὅλα ὅσα εἶχα—τί τὰ χρειάζομαι ; Ἄφησα μόνον τὰ ἐργαλεῖα. Ἐν ὅσῳ ἔχομε τὰ ἐργαλεῖα, καὶ τὰ χέρια τὰ δικὰ του, θὰ ἔχομε ψωμί, καὶ ἂν ἤμεθα ὄχι δύο, ἀλλὰ δέκα.

— Ἡξεύρω, ἡξεύρω—εἶπεν ὁ λοχαγός— ἀλλὰ τί εἶναι αὐτός εἰς τὸ στράτευμα ;

— Εἰς τὸ στράτευμα ; Εἶναι 'ς τὸ πεζικό. Μάλιστα εἶναι πεζός. Ἐγὼ τοῦ λέγω πάντοτε : Σὺ, ἀδελφέ, ἔπρεπε νὰ πᾶς εἰς τὸ πυροβολικό. Ἐσὺ 'μπορεῖς νὰ σύρης μόνος σου ἓνα κανόνι. Καὶ ἔπειτα ὅταν βροντήση τὸ πυροβόλο, εἶναι χαρὰ νὰ τὸ ἀκούση τις. Ἀλλὰ αὐτός θέλει εἰς τὸ πεζικό. Λέγει : Αὐτὸ μόνον ἀξίζει, θέλεις εἰς διάστημα βολιοῦ, θέλεις ἀπ' τὸ λαιμό. Εἶναι φόβος νὰ τὸν κυττάξῃ τινὰς ὅταν θυμῶνῃ. Ὅπου κτυπήσῃ αὐτός, χόρτο δὲν φυτρώνει.

— Ποῦ καὶ πότε τὸν πλήγωσαν ;

— Μὰ τὸν Θεὸ δὲν ἡξεύρω. Δὲν ἡξεύρω... ἄδικα 'ρωτᾷς... Ἀλήθεια μούγραψεν ὁ σύντροφός του Ἰόλης, ἀλλὰ τὸ 'λησμόνησα... Παράξενα τὰ ὀνόματα ἐκεῖ. Ἴδου τὸ γράμμα... Εἰς δύο μάχαις... Εἰς δύο.—

Αὐτὸς ἔβγαλε ἓνα πολυδιπλωμένο καὶ πολυλερωμένο γράμμα ἀπὸ τὸ μιτάνι καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τὸν λοχαγόν, ὁ ὁποῖος τὸ πῆρε καὶ κίνησεν πρὸς τὸ καπελῆθ' διὰ νὰ τὸ διαβάσῃ 'ς τὸ φῶς.

Ἐμπῆκαν εἰς τὸ καπελῆθ' μὲ τὰ μακριὰ καὶ λιγδωμένα τραπέζια, μὲ τοὺς καπνισμένους τοίχους καὶ μὲ τὸ ρολόγι τὸ πτυσμένον ἀπὸ τῆς μύγαις. Εἰς τὴν θύραν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔβγαίνουν εἰς τὴν αὐλὴν ἦτο γραμμένον τὸ ἀναπόφευκτο «Εὐτυχὲς τὸ νέον ἔτος» καὶ ἀπὸ κάτω «Ὁ Σρέμτσεβιτς Ἡλίας 14 γρο: ἀπ' τὸ βράκι.» Ἀπὸ τὸ ταβάνι ἦτο κρεμασμένη μία λάμπα, ἡ ὁποία μόλις ἐπρόφτανε νὰ δώσῃ ὀλίγο φῶς ἀπὸ τὸ γυαλί τῆς τὸ κατάμαυρο. Εἰς τὴ μέσῃ ἔστεικε μιὰ ξύλινη καρέκλα μ' ἀχυρένιο κάθισμα καὶ μ' ἓνα σπασμένο ποδᾶρι, τὸ ὁποῖον ἦτο τόσο ζωγραφικὰ ἔξαπλωμένο ὅσον νὰ ἤθελε νὰ φωτογραφηθῇ.

Ὁ λοχαγὸς ἐκάθησεν εἰς τὸ μακρὸν θρανίον πλησίον εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἄρχισε νὰ διαβάξῃ τὸ καταλερωμένο γράμμα. Ὁ Μπλάγοιες πρῶτα ἀπεμάκρυνεν ἐκεῖνη τὴν καρέκλα ὑβρίζοντας «τί θέλει ἐδῶ αὐτὸ τὸ «βρωμοκάθισμα». Ἐπειτα παρακάθησεν ἄντικρυ 'ς τὸν λοχαγόν, ἐγύρισεν ὀπίσω τὸ μανίκι τοῦ μιτανιοῦ, καὶ, θέλωντας ν' ἀκουμπήσῃ μὲ τοὺς ἀγκῶνας εἰς τὸ τραπέζι, ἐκύτταξεν ἄν εἶναι καθαρὸ, ἀλλ' ἀπεσύρθηκεν ὅταν εἶδε μιὰ μεγάλη κόκκινη λερωματιὰ ἀπὸ λίγδα.

— Ἐ, σὺ, βρέ ! Αὐτὸ εἶναι πλέον ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ ! Βλέπεις ἐκεῖ, παρ' ὀλίγο θὰ ἔχαλοῦσα τὸ μιτάνι μου ! Ἀκοῦς βρέ, ἔλα ὀδῶ, σφουγγιζ' αὐτό.

Ἀπὸ κάποια σκοτεινὴ γωνιὰν ἐβγήκεν ἓνα λερωμένο πλάσμα.

— Διὰ τί εἶναι ὄω αὐτὴ ἡ λίγδα ; τί λὲς γαιδοῦρι ;—

— Ἄμ' καπεληγὸ εἶναι κύρ Μπλάγοις—εἶπε τὸ λερωμένο πλάσμα μὲ τόση βεβαιότητα, ὥστε ὁ Μπλάγοις ἀγρίεψε :

— Βλέπεις ἐκεῖ ! «Καπεληγὸ εἶναι» ! Σὺ μου εἶσαι πολὺ σοφός ! Μήπως τὰ καπεληγὰ εἶναι διὰ τοὺς χοίρους ;

Ὁ ἀναγνώστης θὰ ἔχῃ μεγάλο λάθος, ἂν στοχασθῇ ὅτι ὁ Μπλάγοις εἶναι κανένας καυγατζῆς—Θεὸς νὰ φυλάξῃ ! Αὐτὸν τώρα τὸν ἔπιασεν ἡ θέρμη τῆς ἀνυπομονησίας καὶ ζητεῖ δουληγὰ. Τώρα ἦτον αὐτὸς ἑτοιμος νὰ κτυπηθῇ μὲ ὅποιον θέλεις, ἢ νὰ τὸν δειρῆ κανένας, μόνον νὰ περάσῃ ὁ καιρός. Ἐκτὸς τούτου αὐτὸς οὔτε ὠμιλοῦσε πάρα πολὺ, καὶ ἂν αὐτὸς ἀπόψε προσβάλλῃ καθ' ἓναν ὅποιον ἀπαντήσῃ, αὐτὸ ἦτο μόνον ἀπελπιστικὴ δοκιμὴ διὰ νὰ διώξῃ τὰ βάσανά του.

Διὰ τοῦτο τᾶβαλε πάλι μὲ τὸ λοχαγό.

— Εἶδατ' ἐκεῖνον μὲ τὸ ποδᾶρι ;—

— Ποιὸν μὲ τὸ ποδᾶρι ;—

— Ἐκεῖνον χωρὶς ποδᾶρι ;—

— Ποιὸν χωρὶς ποδᾶρι ;—

— Ἄ ἐκεῖνον μὲ τὰ δεκανίκια.—

— Ποιὸν μὲ δεκανίκια ;—

— Ἐκεῖνον ποῦ τοῦ ἔκοψαν οἱ γιατροὶ τὸ ποδᾶρι ;—

— Διὰ τί τοῦ ἔκοψαν τὸ ποδᾶρι ;—

— Εἶπαν ὅτι θ' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πληγὴν τὴν ὅποιαν ἔλαβεν εἰς τὸ Ἰάθρορ, ἂν δὲν τοῦ κόψουν τὸ ποδᾶρι, καὶ τὸ ἔκοψαν, καὶ τώρα πηγαίνει χωρὶς ποδᾶρι... Πῶς Ἔσεῖς νὰ μὴ ἔξεύρετε ἐκεῖνον μὲ τὸ ποδᾶρι ;—

— Δὲν τὸν ἔξεύρω—εἶπεν ὁ λοχαγός—δὲν τὸν εἶδα.—

— Καὶ ὄλονεν ζητιανεύει πλησίον τῆς ἐκκλησίας.—

— Χμ !

— Ἄχ Θεέ μου !—Ὁ Μπλάγοις ἐτρεμουλίαξε—Μόνον τόσο μικρὸ κούτσουρο τοῦ ἔμεινεν. Καλλίτερα θὰ ἦτο ν' ἀπέθαιναν. Καὶ αὐτὸς τίποτα, ζῆ. Ἀκόμα καπνίζει. Δὲν τὸν βλάπτει, λέγει, τίποτε.

— Ἐννοεῖται.—

— Μόνον δὲν μ' ἀρέζει ὅπου ζητᾷ ἐλεημοσύνην.—

— Ἄμ' πρέπει νὰ τρώγῃ.—

— Ἡξεύρω. Ἄλλ' ἀφοῦ αὐτὸς ἔχασε τὸ ποδᾶρι του εἰς τὸν πόλεμον πρέπει νὰ τοῦ τὸ πληρώσουν. Νὰ τοῦ εἰποῦν εὐγενικά : Πάρε, ἀδελφέ, σὺ δι' ἐμᾶς ἔχυσες τὸ αἷμά σου, καὶ τέτοια πράγματα... Ὁ ἄνθρωπος, ὅπως κῆαν ἦναι, ἔχασε, πῶς νὰ τὸ εἰπῶ... Αὐτὸ εἶναι φανερόν... Ἐχασε

τὸ ποδάρι του καὶ πηγαίνει μὲ τὰ δεκανίκια. Τώρα πρέπει αὐτὸς νὰ φάη καὶ νὰ πιῇ... Κἄποτε θέλει καὶ ἓνα λουῶ καπνόν... "Ἄνθρωπος εἶναι.—

Ὁ λοχαγὸς ἐκατάλαβε πῶς ἦτο ἀρμόδιος νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν χαλκωματῶν τὴν θέσιν ἐνὸς ἀπομάχου.

— Εἶναι πολὺ καλὸ ἀπ' αὐτὸν ὅτι 'σακατεύτηκε διὰ τὴν πατρίδα. Ἄλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἤμπορεῖ τώρα αὐτὸς νὰ ζητήσῃ νὰ τὸν κάμουν γερουσιαστή. Βλέπετε : Καθ' ἓνας, ὁ ὁποῖος ἔχυσε τὸ αἷμά του διὰ τὴν χώρα του, πρέπει νὰ λογαριάζεται πολὺ εὐτυχής, διότι ἔκαμε τὸ χρέος του πρὸς τὴν μάνα, τὴν πατρίδα. Καθ' ἓνας χρωστᾷ εἰς τὴν χώρα του, καὶ αὐτὴ δὲν χρωστᾷ εἰς κανένα τίποτε.

— "Ε, 'ξεύρω κι' ἐγὼ αὐταῖς ταῖς φιλοσοφίαις σας. 'Ξεύρω ἐγὼ, ἂν θέλῃς καὶ τὸ ἀγῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ». Ἄλλὰ, δῶσε μου σύ, ἀδελφέ, τίποτα διὰ τὸ ἄδηανὸ τὸ στομάχι. Βλέπετε, πῶς νὰ τὸ εἰπῶ... Τρομάζει ὁ ἄνθρωπος ὅταν τὸ ἰδῇ. 'Εὖς ἐδῶ κομμένο, καὶ ὁ ἄνθρωπος θέλει ψωμί. Καὶ τώρα νὰ πάγῃ νὰ ζητιανεύῃ ; Τί νὰ κάμῃ ; Δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὀργώσῃ οὐδὲ νὰ σκάψῃ. Ἄλλὰ καὶ μὲ τὴν ζητιανηὰ ποιὸς 'ξεύρει πόσο θὰ ἔχῃ. Βρέ, νὰ ἔχω ἐγὼ τὴν ἐξουσίαν, ἐγὼ θὰ ἤξευρα τί θὰ κάμω. Ἦθελα νὰ πάω ἀπὸ τὸ ἓνα σπῆτι 'ς τὸ ἄλλο. Μπαίνω μέσα, ὁ νοικοκύρης κάθεται καὶ τρώγει πῆτα μὲ καρῦδια. «Ἄ, σὺ τρώγεις πῆτα ;» — «Τρώγω» — «Εἶναι τὸ αἷμα εὐθυνότερον ἀπὸ τὴν πῆτα ; Ποῦ εἶναι πῆτα διὰ ἐκεῖνον μὲ τὸ ποδάρι ;» — «Τί μὲ μέλει δι' αὐτόν !» — «Ἄ, δὲ σὲ μέλει ;» — «Ἔτσι ; Πολὺ καλά. Φέρ' ἐδῶ τοὺς γιατροὺς ! Ἐναν, δύο, πέντε ὅσοι χρειάζονται. Ἐλᾶτε, κόψετε. Ἐδῶ νὰ τοῦ κόψετε τὸ ποδάρι. Ὅχι, ὄχι, δὲν ἐρωτῶ ἐγὼ ἂν πρέπει, ἐσὺ μόνον νὰ κόψῃς. Ἔτσι. Βλέπεις τώρα πῶς τοῦ εἶναι ἐκεῖνου ; Ἄ, 'μάτια μου ; —

Ὁ λοχαγὸς ἐκατάλαβεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ συζητήσῃ διὰ πράγματα 'ψηλότερα μὲ τὸν Μπλάγοιεν, καὶ ἤρχισε πολὺ χαμηλότερα.

— Ἔτσι εἶναι, ἔτσι. Ἄλλὰ ὅταν τελειώσῃ ὁ πόλεμος ὅλοι αὐτοὶ θὰ λαμβάνουν σύνταξιν ἀπὸ τὸ ταμεῖο τοῦ κράτους. Μένετε ἡσυχος !

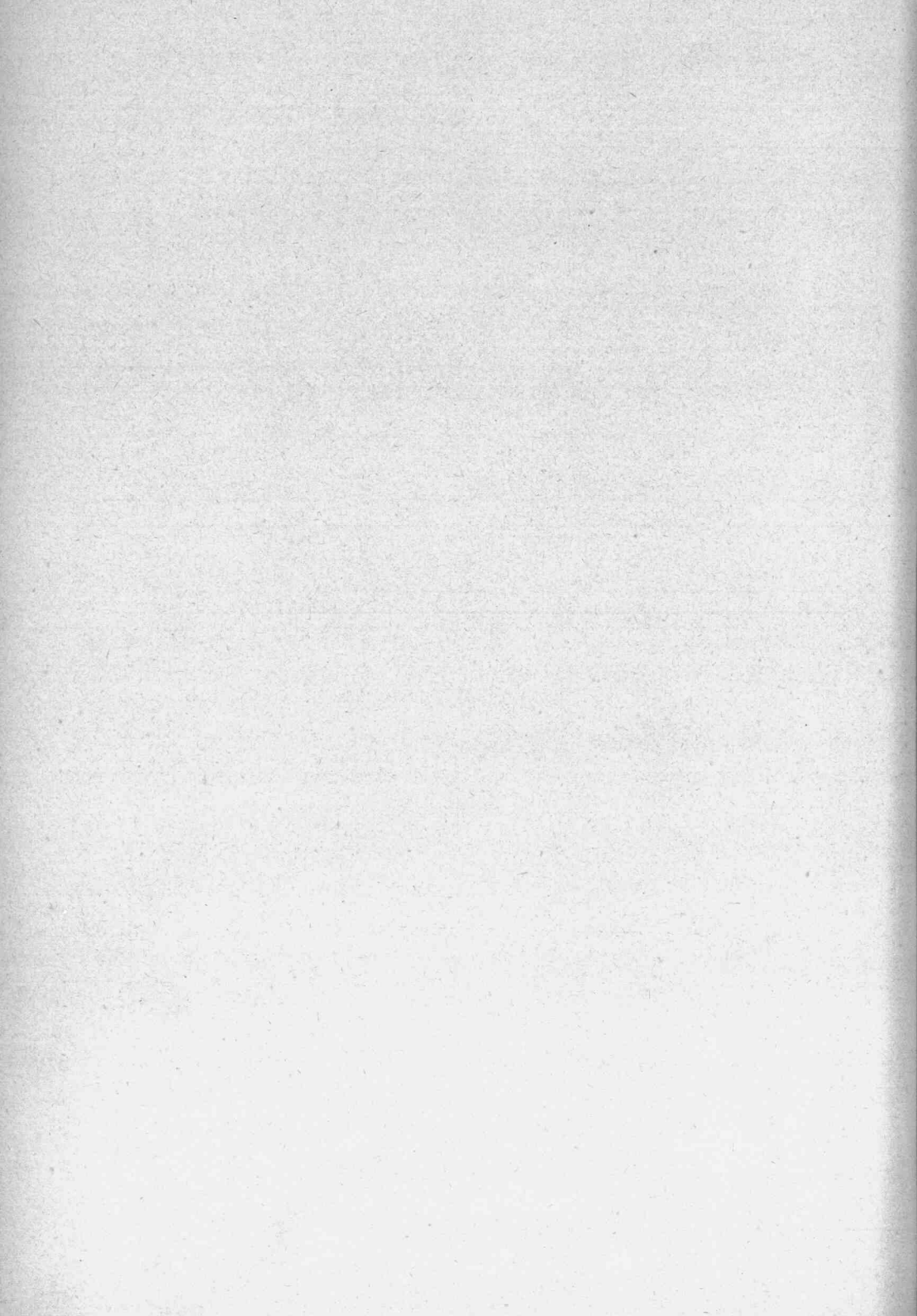
— Αὐτὸ πρέπει, Κύριέ μου. Μόνον νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ σύνταξις τόση ὥστε νὰ μὴ ζητοῦν ἐλεημοσύνην ἐμπρὸς εἰς τῆς ἐκκλησίαις καὶ εἰς τὰ πανηγύρια. Ἄκους ἐκεῖ, νὰ χάσῃ κανένας τὸ μικρὸ τὸ δάχτυλο διὰ ἐμένα, καὶ ἐγὼ... Καὶ ἔπειτα ἓνα κράτος... Τί εἶναι αὐτό ; Ἄκουσете ; Σφυρίζει μού φαίνεται ; —

— Ὅχι, δὲν σφυρίζει—εἶπεν ὁ λοχαγός.

— Μὰ πῶς δὲν σφυρίζει ! Ὁ Θεὸς μὲ 'Σᾶς !

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΙΝΣΚΗΣ

Ἄλλοι Μπλάγοιες ἐβγήκε τρεχάλα ἔξω· καὶ ὕστερ' ἀπὸ ἄλλων ἐγύρισε λυπημένος.

— Πρέπει νὰ ἐσφύριξε κανένας διὰ νὰ φωνάξῃ τοὺς σκύλους. Καὶ ἔπειτα ὑπάρχουν καὶ κατεργάρηδες, οἱ ὅποιοι σφυρίζουν εἰς τὰ κλειδιά. Πρὸ ὀλίγου, ὅταν ἔφυγεν ὁ Σρέτας διὰ τὸ Βελιγράδι, ἐκεῖνος ὁ κατεργάρης τοῦ Μίτσιο ἐκρύφθηκεν ἀπ' ὀπίσω ἀπὸ τὸν σάττη καὶ ἐσφύριξε μὲ τὸ κλειδί. Ὅλοι πετάχθησαν, καὶ αὐτὸς ὁ Νομάρχης. Ἐπειτα ἐπέστρεψαν μαζῇ μὲ τὸν κύριον νομάρχην. Ὑβρίζουν ἐκεῖνον ὁ ὅποιος ἐσφύριξε, καὶ ὁ νομάρχης ὑβρίζει, ἀλλὰ δὲν ἤξευραν ποῖος ἦτο. Ἔτσι... Ἄχ, Θεέ μου, διὰ τί ν' ἀργήσῃ τόσο; Αὐτὸ καμμιά φορὰ δὲν ἦτο. Ἀκούσ σύ, βρέ! Ἔ, παιδί, ἔλα ἴδω!—

— Ἐκεῖνο τὸ λερωμένο πλάσμα ἐβγήκε πάλιν ἀπὸ τῆ γωνιά του.

— Ἄργησεν ἀκόμα καμμιά φορὰ τὸ ἀτμόπλοιον τόσο;—

— Δὲν ἔξυρω—εἶπε τὸ πλάσμα.

— Δὲν ἔξυρεις, βλάκα, ἀμ' τί ἔξυρεις τότε; Τί ἔχεις διὰ πιστό;—

— Ἄπ' ὅλα ἔχουμεν—εἶπε τὸ πλάσμα μ' ἓνα κουτὸ χαμῶγελο.

— Πίνετε Ἄσις ῥακί;—ἐρώτησεν ὁ Μπλάγοιες τὸν λοχαγόν.

— Ὅχι.—

— Καὶ ἐγὼ ἀπὸ χάσι 'σε φούσκωσι, ἀλλὰ τί νὰ κάμω τώρα;—Ἐσιώπησε καὶ ἀκούει.

— Ὅχι... Φέρε μου ῥακί. Δὲν ἠμπορῶ πλέον οὔδε νὰ καπνίσω. Μαύρισε καὶ ἡ καρδιά μου ἀπὸ τὸν καπνὸ. Φτυοῦ! Τί ῥακί εἶναι αὐτό; Οὔφ νὰ χαθῇ!—

Ὅταν ἦπτε τὸ ῥακί του, τὰ μάτια του ἔλαβαν ὀλίγο νέαν ζωὴν, καὶ ὄλη ἡ ὄψις του πῆρε κάποιαν ἀποφασιστικότητα.

— Καὶ αὐτὸ τὸ λένε ἀτμόπλοιον. Τάχατες πηγαίνει ὀληγορότερα ἀπὸ τ' ἀμάξι. Νὰ καθαλήκευε κανένας τὸ κάθε ψοφίμι, ποῦ θὰ ἦτο τώρα; Καὶ τί λέτε μὲ καλὸ ἄλογο;—

Ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἵππικοῦ ἀγαποῦν νὰ ὁμιλοῦν διὰ τὰ ἄλογα καὶ ἄς ἦναι καὶ μὲ τῆς καλογορηαίς. Καὶ τοῦ λοχαγοῦ μας τὰ μάτια ἄστραψαν εὐθύς. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶχε 'ς τὸν νοῦν του κανένα ἀράπικο ἄλογο ὅταν εἶπε:

— Εἰς ὀχτῶ ὥραις.

— Εἰς ὀχτῶ μὰ τὴν πίστιν—εἶπεν ὁ Μπλάγοιες εἰς τὸν ὅποιον ἐσύμφερνεν ὁ μεροληπτικὸς λογαριασμὸς τοῦ λοχαγοῦ—καὶ αὐτὸ τί ὥρα εἶναι; Ἔ, νὰ τὰ ἤξευρα ἐγώ... Ἀλλὰ πάλι δὲν θὰ τολμοῦσα νὰ τὸν βάλω εἰς ἀμάξι... Ἀλήθεια ὁ σύντροφός του ὁ Ἰόλης λέει πῶς εἶναι

ἀλαφρά πληγωμένοι, πολὺ ἀλαφρά... Ἄλλὰ ἠξεύρετε, πληγὴ εἶναι αὐτή. Χωρὶς αὐτό, εἰς ἓν' ἀμάξι. "Ἄχ, τί φοράδα ποῦ εἶχεν ὁ μάστωράς μου! "Ε, σύ, νυχτερίδα! Φέρε κόμα ρακί! Φοράδα ἴσ' ἔλαφίνα. Καὶ μόνον σγούφτει τὸ κεφάλι... —

Ἐδῶ ὁ Μπλάγοιες ἔκαμε μὲ τὸ ἀριστερὸ τὸ χέρι ὅπως θὰ ἔκαμνεν ἐν ἄλογο μὲ σπασμένο τὸ λαιμό.

— Ἄμ' δὲν ἔχεις σὺ καλλίτερο ρακί; "Ε, σύ, βαθρακάκι! Νὰ εἰπῆς εἰς τὸν κύρ Δαβιδὸς ὅτι ἐγὼ ζητῶ ρακί. «Ἀπὸ τὸ καλὸ, νὰ εἰπῆς, διὰ τὸν κύρ Μπλάγοιες». Ἐτσι σγούφτει τὸ κεφάλι. Ἄλλὰ τότε πρέπει νὰ ἔχη ὁ ἄνθρωπος χέρια. Νὰ σπάσουν τραβῶντας. Αὐτὴ ὅταν τρέχη, μόνον ἔτσι τὸ βάνει τὸ κεφάλι—αὐτὸς ἔβαλε τὸ κεφάλι μέσα ἔς τὰ πόδια του—καὶ ἐγὼ κράτα, κράτα... Εἰς τὸ τέλος, ὅταν δὲν βλέπω καμμιὰν ἄλλην βοήθειαν ἐγὼ τὴν γυρίζω ἔσε κανένα φράκτην ἢ χορταποθήκην ἢ πρὸς κανένα τοῖχον ὅπου προφθάσω. Τίποτ' αὐτὴ δὲν βλέπει, ὅταν πάρῃ τὸ ὄρομο. "Ὅταν αὐτὴ κυπήσῃ πουθενὰ μὲ τὸ κεφάλι της, ἐγὼ θαρρῶ ὅτι ἐχάθηκε καὶ αὐτὴ, καὶ ἐγὼ, καὶ τὸ ἀμάξι, ὅλα! Τὸ ἐναντίο. Τίποτε. Καὶ ἔπειτα ἀκόμα εἶναι ἡσυχὴ ἴσ' ἄρνι. Ἄλλὰ κανένας ἄλλος δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὴν καταφέρῃ καθὼς ἐγὼ. Μιὰ φορὰ πῆγεν ὁ κάλφας Βίδακος εἰς τὸ περιγιάλι τῆς Σάβας νὰ φορτώσῃ τὸ χάλκωμα. Αὐτὴ μόνον ἔκαμε ἔτσι—ὁ Μπλάγοιες πάλι ἔβαλε τὸ κεφάλι μέσα ἔς τὰ ποδάρια μὲ τὸ πωγωνι ἐμπρὸς ὡσάν νὰ εἶχε τὸ γκέμι ἔς τὸ στόμα. — Ὁ Βίδακος ἄφησε τὰ χαλινάρια καὶ πλάγιασεν εἰς τ' ἀμάξι, καὶ αὐτὴ τρέχα ἔσε κάτι χανδάκια, τρέχα, τρέχα... ἢ καμπάνα! Δὲν ἔκαμπάνισεν; Νὰ πληρώσω! —

Αὐτὸς ἔτρεξεν πάλιν ἔξω, ἀλλὰ ὅταν ἐπέστρεψεν ἢ ἀνυπομονησίᾳ εἶχε χαθῆ ἀπὸ τὸ πρόσωπό του, εἰς τὰ ἴματα του ἦτο κάποια κουτοχαραρὰ ἐπειδὴ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἴματα ἔτρεχε πλέον τὸ ρακί, ὅπως λένε ἔς τὴν πατρίδα μου.

— Μωρὲ τί ἄλογο, θέλω νὰ εἰπῶ φοράδα. Ὁ μάστωράς μου ἔβαλε μιὰ φορὰ ἓνα κιβῶτι, νὰ τόσο, δὲν ἔξεύρω τί ἤθελε μ' αὐτό. Αὐτὴ μόνον πήρε τὸ γκέμι ἔς τὰ δόντια της, καὶ ἔτσι! Πῶς πηλαλοῦσεν ἔτσι ἦλθεν ἔς τὴν αὐλήν. Τ' ἀμάξι πιάσθηκεν εἰς τὴν θύρα καὶ ἔμειναν ἐκεῖ οἱ ἴππιστοι τροχοί, μαζῆ μὲ τὸν μάστωρα καὶ τὸ κιβῶτι ἔς τὸ κεφάλι του. Οἱ ἴππιστινοὶ τροχοὶ εἰς τὴν αὐλήν, ἢ φοράδα ἴμπερὸς ἀπὸ τὸ σπίτι, καὶ ἐμεῖς ξεκαρδισθήκαμεν ἀπὸ τὰ... ἀπὸ τὰ... τί ἔχουν αὐτὰ τὰ σπέρτα;.. Φέρε μου μιὰ φωτιά! —

Ὁ λοχαγὸς δὲν ἐπρόσεχε περσότερον. Ἡ σκέψις του ἦταν μακρὰ—

εἰς τὴν Κνιαζέβτσαν. Ἐκεῖ ἦταν ἡ γυναῖκά του, ἔς τὴν μητέρα της, περιμένεν νὰ 'λευθερωθῇ. Ἀλλὰ τώρα εἶναι καὶ οἱ Κιρκέζοι ἐκεῖ. Φοβεροὶ συνδυασμοὶ ἄστραπταν εἰς τὸ κεφάλι τοῦ λοχαγοῦ. "Ολαὶς ἢ βαρβαρότητες, τὰς ὁποίας ἔπραξαν αὐτοὶ οἱ φίλτατοι τῆς Εὐρώπης, ζωγραφίζονταν μὲ ζωηρὰ χρώματα εἰς τῆς σκέψεις του. Ἐπάνω ἀπ' ὄλας ἔστεκεν ἡ ἀπελπιστικὴ ἀβεβαιότης, ἐπειδὴ, ἀφοῦ ἐπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, μόνον δύο γράμματα ἔλαβεν ἀπὸ τὴν γυναῖκά του. Καὶ εἰς τὰ δύο ἔγραφεν ὅτι θὰ ἔλθῃ ἅμα 'λευθερωθῇ καὶ ἡμπορέσῃ νὰ σηκωθῇ. Ἀπὸ τὸ τελευταῖον γράμμα πέρασαν πέντε ἑβδομάδες, καὶ εἰς τὸ μεταξὺ οἱ Τοῦρκοι πῆραν τὴν Τρεσιμπάμπα, καὶ οἱ Κιρκέζοι ξεθεμελιόνουν τὸ σπίτι του, ἀναλύνουν τὸ κρεβάτι, εἰς τὸ ὁποῖο πιθανῶς ἡ γυναῖκά του ἀκόμα κοίτεται. Καὶ μ' ὄλ' αὐτὰ—ἰδοὺ τὴν περιμένει. Ὑπάρχει ἔς τὸν ἄνθρωπον μιὰ χορδὴ, ψεύτικη ἴσως ἢ τύχη, καὶ πάλι τὴν λέν τὸ «προαίσθημα». Καθ' ἓνας ποῦ παίξει ἔς τὸ λαχεῖον ἔχει τὸ προαίσθημα ὅτι θὰ κερδίσῃ, καὶ ὅταν περάσῃ ἡ κλήρωσις, καὶ δὲν ἐκέρδησε τίποτε, ποτὲ δὲν θαυμάζει πῶς τὸν γέλασε τὸ προαίσθημα. Ἀλλὰ μιὰ φορὰ μόνον νὰ ἔλθῃ ἢ τυφλὴ τύχη, θὰ εἰπῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον πῶς τὸ ἤξευρε ὅτι θὰ κερδίσῃ. Ἔτσι καὶ ὁ λοχαγὸς Θανάσιος ἔρχεται διὰ τρίτην φορὰν ἀπὸ τὴν στάσιν του νὰ περιμένῃ τὸ ἀτμόπλοιο, ἂν καὶ μὲ πολλὰς τῆς δυσκολίας ἔπερνε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν φρουράρχον, ἀλλὰ πάντοτε τοῦ φαίνεται ὅτι σήμερον δὲν θὰ τὸν γελάσῃ τὸ προαίσθημα. Τώρα ἄρχισε πλέον κι' αὐτὸς νὰ πιστεύῃ ὅτι τὸ ἀτμόπλοιο δὲν θὰ ἔλθῃ. Ἐγένεεν κι' αὐτὸς ἀνυπόμονος ἴσως ὁ Μπλάγοις. Ἐκοσκίνιζε τὰς σκέψεις του διὰ νὰ ὀργαλῇ τῆς μαύραις. Τοῦ φαίνεται ἴσως νὰ ἦτο ἔς τὴν Κνιαζέβτσαν ποῦ γεννήθηκεν. Ἐμπῆκεν εἰς τὸ σπίτι του, ἐκάθησεν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν καρυδιὰ τὴν ὁποίαν ἐφύτεψαν ὅταν ὁ λοχαγὸς ἐγεννήθη, καὶ ἡ ὁποία τώρα εἶχεν εἰς τὴν περιφέρειαν κατάξερὰ κλαδιά. Ἐκεῖ ἔθαψε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του, αὐτοῦ εἰς τὴν γειτονίαν ἀγάπησεν ἓνα κορίτσι, αὐτοῦ κοντὰ εἰς τὸ πρῶτο σπίτι πῆγε ἔς τὸν κουμπάρον μὲ τὸ λεμόνι νὰ τὸν προσκαλέσῃ ἔς τὴν ἀρραβῶνα. "Ω, πόσον ἀγαποῦσεν ἐκεῖ ὄλα τὰ πράγματα, καὶ τὸ παλῆδ φορεματοφυλάκι, καὶ τὰ ἀσημένια τὰ ζάρφια, ἀρπαγμένα ἀπὸ κανέναν Πασσᾶν εἰς τὴν πρώτην μας ἐπανάστασιν, καὶ τὰ σπασμένα τὰ ποδάρια τοῦ μινδερλικιοῦ, τὰ ὁποῖα ἔστεκαν εἰς τὸ ὑπόγειον, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου μὲ τὴν δίπτερη μύτη ἴσως δύο σαλιάγκους, καὶ τὸ φουστάνι μὲ τὸ ὁποῖον ἡ μητέρα του στεφανώθηκε, καὶ ἴσως ὄλ' αὐτὰ... τὸ χαριτωμένο, γλυκὸ καὶ παχουλὸ πρόσωπο τῆς γυναῖκάς του, ἢ ἠντροπιασμένη ἐλπίδα ὅτι

κι' αὐτὸς θὰ εἶναι πατέρας... καί... ὄχι! 'Αδύνατον... "Ας εἶναι καὶ Τοῦρκοι, δὲν εἶναι θηρία!—

Αὐτὸς ἔτριψε τὸ μέτωπό του διὰ νὰ διώξῃ αὐταὶς τῆς σκέψης.

— 'Ο μάστωρας ἐπιθυμοῦσε, ὁ Θεὸς τὸ ζεύρει πόσο, νὰ κάμῃ ἡ φροσύνη του μικρὸ—ἐξακολουθοῦσεν ὁ Μπλάγοις καὶ ὁλονὲν ἐκύτταζεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ποῦ ἐκάθητο ὁ λοχαγὸς εἰς τὴν ἀρχὴν—ἐννοεῖται. Αὐτὸ δὲν ἦταν ἄλογο, αὐτὸ ἦταν ὀράκος. 'Αλλά... "Ετσι...—

'Ο λοχαγὸς τὸν ἄκουγε σὰν τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ ὥρολογιοῦ. Οὐδὲ αὐτό, οὐδὲ ὁ Μπλάγοις τὸν ἐμπόδιζαν νὰ παρακολουθήσῃ τὰς σκέψεις του.

Πάλιν εὐρέθηκεν ἐκεῖ. Πάλι κατακαίουν τὰ σπίτια, πάλι βλέπει εἰς τὰς ὁδοὺς κολοθωμένους νεκρούς...

Μετὰ τὰ μεσάνυχτα πλάγιασεν ὁ λοχαγὸς εἰς τὸ θρανίον κοντὰ 'ς τὸ παράθυρο, καὶ ἔρριξεν ἓνα βλέμμα ἀκόμα εἰς τὴν λάμπαν, ἡ ὁποία 'κόμα λιγώτερα φώτιζε καὶ περισσότερα βρομοῦσε—καὶ εἰς τὸν Μπλάγοις, ὁ ὁποῖος ἔρροχάλιζε μὲ τὸ κεφάλι 'ς τὰ ποδάρια καὶ μὲ τὰ 'ξαπλωμένα χέρια σὰν νὰ κρατοῦσε ἀκόμα τὰ χαλινάρια.

Τοῦ κάκου ὁ λοχαγὸς ἐπροσπαθοῦσε νὰ κλείσῃ τὰ 'μάτια—τὸν ὕπνον τὸν 'πῆραν οἱ Κιρκέζοι. Μόλις κατὰ τὸ ξημέρωμα 'σὰν νὰ τὸν ἔπιασεν ὀλίγον ὁ ὕπνος, ἀλλὰ τότε ἀκούσθησαν εἰς τὴν σιγαλὴν τὴν νύχταν οἱ σύμμετροι ἤχοι τῶν στρεφομένων τροχῶν τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ ἡ φωνὴ ἐκεῖνων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὴν πρῦμῃ καταμετροῦσαν τὸ βάθος τοῦ νεροῦ. "Επειτα ἡ σφυρίκτρα ἄρχισε νὰ ζυπνίζῃ τοὺς ἀποκοιμισμένους ὑπηρέτας τοῦ σταθμοῦ. 'Ο λοχαγὸς ἐπετάχτηκε. Τὸ σπαθὶ του ἔπεσε μὲ θόρυβον χάμω. 'Ο Μπλάγοις ἐξύπνησεν, ἀλλὰ μόνον ἐτράβιξε καλλιτέρα τὰ χαλινάρια, εἶπε «τώρα θὰ σὲ δεῖξω βρέ» καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθηκεν.

'Ο λοχαγὸς ἐβγήκε τρεχάλα ἔξω 'ς τὴν ὁροσερὰ πρωίαν. Μόλις εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἀνασαινή. 'Απερίγραπτος φόβος τὸν ἔπιασεν. Τρεχάλα 'πῆγε ὡς εἰς τὴν ἀποβάθραν, ἔπιασε τὸ παλαμάρι τὸ ὁποῖον εἶχαν ῥίξῃ ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιο, καὶ ἄρχισε νὰ τὸ τραβᾷ. Εἰς τὴν στιγμὴν ὅπου ἤθελε νὰ δέσῃ τὸ παλαμάρι, εἶδεν ἐπάνω 'ς τὸ ἀτμόπλοιο μιὰ γυναῖκα ἡ ὁποία 'κρατοῦσεν ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της ἓνα φασκιωμένο παιδί. 'Ο λοχαγὸς ἔρριξε τὸ παλαμάρι εἰς τοὺς ὑπηρέτας, οἱ ὁποῖοι μὲ θαῦμα ἐκύτταζαν τί κάμνει αὐτός, καὶ τόσο ἐσάστισεν, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ 'ς τὸν ποταμόν. Καὶ ὅταν ἡ γυναῖκα του τοῦ ἔπεσεν εἰς τὸν λαιμόν, καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ παιδί, πρῶτο τὰ δάκρυα καὶ ἔπειτα τὰ φιλήματα ἔπεφτα εἰς τὸ παχουλὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν

ἐδυστροπούσε πρὸς τὸν πατέρα του, ἂν καὶ πρώτη φορά τὸν ἔβλεπε.

Ἡ γυναῖκα ἔκλαιγεν, αὐτὸ ἔνοοιται. Καὶ ἡ γραῖα ἡ ὅποια τὴν ἀκολουθοῦσεν ἔκλαιγεν, χωρὶς αὐτὸ δὲν γίνεται. Τέλος καὶ τὸ μικρὸ ἄρχισε νὰ λεπτοκλαίῃ.

Αὐτοὶ πέρασαν ὀγγλίγωρα τὸ γεφύρι καὶ παραμέρισαν διὰ ν' ἀνοίξουν ὁρὸμο διὰ τοὺς ἄλλους ἐπιβάτας, οἱ ὅποιοι σπρώχονταν μαζῇ μὲ τὰ πράγματά των, ἐπειδὴ ἀκόμα δὲν εἶχε ἔλθῃ οὐδ' ἕνας χαμάλης οὐδ' ἕνας ἀμαξῆς.

Ὁ λοχαγὸς εἶχε πολλὰ νὰ ῥωτήσῃ τὴν γυναῖκά του, ἀλλὰ κόμα δὲν ἤμποροῦσε νὰ προφέρῃ ἕναν λόγον. Τέλος ἔλυσε ἡ γλῶσσα του καὶ εἶπε.

— Τὸ λοιπὸν ἐγλύτωσες τὸ κεφάλι σου ;—

Αὐτὸς τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὸν βραχίονα καὶ τὴν ἔσφιξε δυνατὰ σὰν νὰ ἤθελε νὰ βεβαιωθῇ ὅτι εἶναι ζωντανή.

— Καὶ αὐτὸς ὁ μικρὸς. Σὺ, σύ, στρατιῶτά μου ! Καὶ ἐγὼ ὁ καυμένος τί δὲν ἐσκέφθηκα. Ἄχ, Θεέ μου, Θεέ μου !—

Αὐτὸς ἐσφουγγίσει τὸ πρόσωπό του μὲ τὸ μανίκι καὶ κρατῶντας τὸ παιδί 'ς τὴν ἀγκυλιὰ τῆς εἶπε :

— Ἡξευρα ὅτι θὰ ἔλθῃς σήμερα. Ἡμουν βέβαιος. Καὶ ἡ μητέρα ;—
Μόλις τώρα εἶδεν αὐτὸς τὴν γραῖαν καὶ τῆς ἐφίλησε τὸ χέρι.

— Δόξα σοι ὁ Θεὸς ὅπου εἶστε ζωντανοὶ καὶ καλὰ !—

Ἡ γραῖα ἄρχισε πάλι νὰ κλαίῃ.

— Μακρὰ εἶναι τὸ καλὸ ἀπ' ἐμᾶς. Ἐχάσαμε καὶ τὸ σπίτι καὶ ὅλα.

Ὁ λοχαγὸς αἰσθάνθη σὰν νὰ τὸν ἔπιασε ἕνα παγωμένο χέρι ἀπὸ τὴν καρδιάν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ χέρι εὐθὺς τὸν ἀπόλυσεν, ἐπειδὴ εἶδεν εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν ἕναν ἄνθρωπον εἰς τὸ γεφύρι, μὲ φορέματα ἀπλοῦ στρατιώτου, χωρὶς τὸ δεξιὸ τὸ ποδάρι, καὶ χωρὶς τ' ἀριστερὸ τὸ χέρι.

— Σῶπα—εἶπεν ὁ λοχαγὸς με φρίκην εἰς τὸ πρόσωπό του. Παρέδωσε τὸ παιδί 'ς τὴν γυναῖκά του καὶ ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ τὸν κολοβωμένον. Τὸν ἔπιασεν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἀμασχάλην καὶ τὸν ἐβοήθησε νὰ περάσῃ ἀπ' ἕνα ἴγκαρσινὸ δοκάρι.

— Μήπως εἶσαι σὺ παλληκάρι μου ὁ γιὸς τοῦ Μπλάγοιε ;—

— Μάλιστα κύριε λοχαγέ !—Εἶπεν ὁ στρατιώτης, ἐμάζεψε τὸ ἕνα τὸ ποδάρι μὲ τὸ δεκανίκι καὶ ἔβαλε τὸ χέρι του εἰς τὸ καπέλλο διὰ νὰ χαιρετήσῃ στρατιωτικὰ. Ἄλλὰ τὸ δεκανίκι τὸν ἐπρόδωσε, καὶ αὐτὸς θὰ ἔπεφτεν ἂν δὲν ἐπιάνετο ἀπὸ μίαν κυρίαν ἡ ὅποια κρατοῦσε δισάκκι καὶ ἕνα σκυλί, καὶ ἡ ὅποια ἐξεφώνησε καὶ ἐπήδησε 'ς τὴν ἄλλη τὴ μεριά.

— Ὁ πατέρας σου εἶναι ἐδῶ. Στάσου νὰ τοῦ εἰπῶ.

Ἐπειδὴ ἦτο πολὺ πρῶτῃ, οἱ ἐπιβάται ἐστέκοντο ἀκόμα εἰς τὸ περιγάλι, καὶ ἔστρεψαν ὅλοι τὴν προσοχὴν τους εἰς αὐτὴν τὴν σκηνήν.

Ὁ λοχαγὸς ἔτρεξεν εἰς τὸ καπελῆθ' διὰ νὰ ξυπνήσῃ τὸν Μπλάγοιεν. Ὁ κόσμος ἐχωρίσθηκεν εἰς δύο διὰ νὰ ἀφήσῃ δρόμον εἰς τὸν ἀπόμαχον, ἕναν πολὺ εὐμορφον, ἰσχυρὸν νέον, μὲ ἀνδρικό πρόσωπο καὶ μὲ θλυθερὸ χαμόγελον εἰς τὸ στόμα. Ὅλα τὰ εἶχεν αὐτός, καὶ τὰ νειάτα, καὶ τὴν ὀμμορφάδα, καὶ τὴν υἱείαν, καὶ πάλι δὲν εἶχε τίποτα. Τὸ ὄλον ὠμοιοῦσεν σὰν ἕνα πολὺτιμον ἀλλὰ σπασμένο φουρφουρένιο ἀγγεῖον.

Αὐτὸς ἐκίνησε σιγὰ ἐμπρός. Ὅπισω ἤγγαιναν ἡ κυρία τοῦ λοχαγοῦ μὲ τὴν μητέρα της καὶ τὸ παιδί της, καὶ ὁ ἄλλος ὁ κόσμος σὰν μιὰ ἐπίσημη λιτανειά.

Εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν ὁ ξεσκουφιασμένος Μπλάγοιες ἐβγήκεν τρεχάλα ἀπὸ τὸ καπελῆθ'.

Ὁ λοχαγὸς ἐπετάχθηκεν καὶ τὸν ἔπιασεν ἀπὸ τὸ χέρι.

— Στάσου. Αὐτὸς εἶναι πολὺ βαριά πληγωμένος, πολὺ βαριά!—

— Πῶς βαριά; Ποιὸς τὸ λέγει αὐτό; Ἴδου τὸ γράμμα... Ὁ σύντροφός του... ὁ Ἰόλης...—

Κυττάζοντας μ' ἀνοικτὸ τὸ στόμα ἔς ὅλα τὰ μέρη, αὐτὸς ἐπέρασε τὸν ἀπόμαχον καὶ ἔσταμάτησεν ἐκεῖ ἵπου δὲν ἦτο πλέον κανένας.

— Καὶ ποῦ εἶναι;—

— Ἀφέντη—ξεφώνησεν ὁ στρατιώτης τρυφερά στρέφωντας μὲ τὸ ἕνα τὸ ποδάρι καὶ στηριζώντας τὸν ἑαυτὸν του μὲ τὸ δεκανίκι.

— Πατέρα ἐδῶ εἶμαι!—

Ὁ Μπλάγοιες ἔστρεψεν ὀγλίγωρα σὰν ἡ ἀστραπή. Ἐστάθηκεν ἐμπρός ἀπὸ τὸ γυιό του, τὸν κυττάζει, καὶ ἔπειτα ἔπεσε χάμω σὰν ἕνα ξύλο.

Κανείς δὲν ἐστοχάσθηκε νὰ πάη ἔς τὴν δουλειά του. Ὅλοι ἔτρεξαν νὰ τοὺς βοηθήσουν. Ἐρριζαν νερὸ ἔς τὸ πρόσωπο τοῦ Μπλάγοιες. Ἡ κυρία μὲ τὸ δισάκκι καὶ μὲ τὸ σκυλί τοῦ ἔβαλε μιὰ φιάλη μὲ μύρισμα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν μύτην. Ὁ γλίγωρα τὸν ἤφεραν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, καὶ αὐτὸς ἐσηκώθηκεν εἰς τὰ ποδάρια. Πρῶτον ἐσοφύγγισε τὸ νερὸ ἀπὸ τὸ πρόσωπό του, καὶ ἔπειτα ἀγκάλιασε τὸ γυιό του, ἀλλὰ τόσο σφικτὰ σὰν νὰ φοβεῖτο ὅτι θὰ τοῦ φύγῃ.

Πολὺν καιρὸν δὲν τὸν ἄφησε. Ὅταν τὸν ἀπόλυσε, τὸν κύτταξε ὅλο ἔς τὰ μάτια, δὲν ἐτολμοῦσε νὰ κυττάξῃ κάτω ὅπου ἄλλοτε ἦτο τὸ ποδάρι.

— Δόξα σοι ὁ Θεός, ἵπου γλύτωσες τὴν ζωήν. Ὅλα θὰ γένουν καλά.

Αὐτὸ ἐδῶ—καὶ μὲ τὸ χέρι ἔδειξε τὸ δεκανίκι—αὐτὸ ὁ λαὸς θὰ τὸ χρυσώσῃ. Δὲν εἶναι ἔτσι ἀδέλφια ;—

“Ὅλοι τὸ βεβαίωσαν καὶ ἠητάχθησαν πρὸς αὐτούς.

— Ἰδοῦ ἐγὼ—εἶπεν ὁ λοχαγός—ἐγὼ πρῶτος δίδω—αὐτὸς ἄρχισε νὰ ζητῇ εἰς ὄλαις τῆς τσέπαις, ἀλλὰ ἔβρηκεν μόνον ὀλίγα λεπτά—ἐγὼ δίδω τ' ὠρολόγι μὲ τὴν ἀλυσίδα.—

— Εὐχαριστῶ κύριε λοχαγέ—εἶπεν ὁ στρατιώτης χαιρετίζοντας τὸν ἀξιωματικὸν στρατιωτικῶς—Πάρε, πατέρα, ἐγὼ δὲν ἔχω τ' ἄλλο τὸ χέρι.

— Ἐγὼ σοῦ δίδω τὸν λουλᾶν μου τὸν κιχλιμπαρένιον. Ἀξίζει δύο φλουριά—εἶπεν ὁ Στέφανος ὁ μαθητευόμενος.

— Εὐχαριστῶ ἀδέλφια. Κράτα πατέρα.—

— Ἰδοῦ νὰ ἔχῃς καὶ διὰ τὸν καπνὸν—εἶπεν ὁ Μαρίγκος ὁ ἔμπορος καὶ τοῦ ἔδωσε κᾶμποσα φλουριά.

Ὁ στρατιώτης μὲ πολλαῖς τῆς δυσκολαῖς, στηριζόμενος εἰς τὸ δεκανίκι, ἔβγαλε τὸ καπέλλο του καὶ τὸ πρότεινεν εἰς τὸν ἔμπορον νὰ βάλῃ μέσα τὰ χρήματα.

— Εὐχαριστῶ ἀδέλφια, κράτα πατέρα !

Ὁ Μπλάγοιες ἐπῆρε τὸ καπέλλο καὶ ἔβαλε μέσα τ' ὠρολόγι, τὸν λουλᾶ καὶ τὰ φλουριά. Οἱ ἄνθρωποι ἔβαναν καθένας κᾶτι τί εἰς τὸ καπέλλο. Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν ἦταν καὶ πολλοὶ Ῥῶσσοι μὲ τὴν μεγάλην τὴν καρδιά τους, καὶ εἶδον ἄφθονα.

Ὁ στρατιώτης ὁλονὲν ἔλεγεν «εὐχαριστῶ ἀδέλφια, εὐχαριστῶ ἀδέλφια» ἀλλὰ ἡ φωνή του μετ' ὀλίγον ἐβράχυνιαζε καὶ ἐπνίχθη. Αὐταὶ αἱ δύο λέξεις ὁλονὲν περισσότερο ἄρχισαν νὰ ὁμοιάζουν μὲ τὰ ζητουσιάρικα τὰ λόγια τῶν τυφλῶν εἰς τὰ πανηγύρια, καὶ ὁ καυμένος πρῶτην φορὰν ἐκατάλαβεν ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι πλέον τίποτε ἄλλο παρὰ ζητουσιάρης—καὶ μεγάλα δάκρυα ἄρχισαν νὰ τρέχουν ἀπὸ τὰ ῥάτια του.

— Βλέπεις ἐκεῖ—εἶπεν ὁ Μπλάγοιες—διὰ τέτοιο τιποτένιο πράγμα νὰ κλάψῃ ! Τί εἶναι ; “Ἐνα ποδάρι ! Καὶ τί μ' αὐτό ; “Ὅλ' αὐτὰ πάλι θά...—μετ' ὀλίγου ἤθελε νὰ εἰπῇ «θά φυτρώσουν», ἀλλὰ τὸ κράτησεν ἐγκαίρως—δλ' αὐτά... θά... “Ἀμ' δὲν σοῦ εἶπα ὅτι ὄλα αὐτὰ ὁ λαὸς θὰ τὰ χρυσώσῃ ;—

Ἐδῶ διὰ μιᾶς ἄρχισε καὶ αὐτὸς νὰ κλαίγῃ μὲ πνίξιμο.

— Τί τὰ θέλω ὄλ' αὐτά ;

— Καὶ αὐτὸς ἔρριξε χάμω τὸ καπέλλο μὲ τὰ δῶρα, καὶ σὰν τρελὸς ἐκύτταζε τὸν Οὐρανόν, σὰν νὰ ἐπερίμενε ἀπ' ἐπάνω τὴν ἀπάντησιν.

— Νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐδῶ—εἶπεν ἡ κυρία τοῦ λοχαγοῦ—Ἐδῶ εἶναι

μεγάλη άτυχία, και έμεις—αυτή έκύτταξε και τὰ δυὸ τὰ ποδάρια τοῦ ἀνδρός της και τὸ παχουλὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ της—έμεις εἴμεσθα δόξα νᾶχη ὁ Θεὸς πολὺ εὐτυχεῖς!

Τότε ᾤησαν τὸν Μπλάγοιεν, τὸν γιόν του και τὰ δῶρα μ' ἐν ἀμάξει εἰς τὴν πόλιν. Οἱ ἄνθρωποι μὲ καλὴν καρδιάν τοὺς ἔδιδαν ἀκόμη ὀλίγον καιρόν, ἀλλὰ μὲ τὸν καιρόν ὅλα μαραίνονται, και ὁ ἐνθουσιασμός, και ἡ ἀγάπη, και τὸ καθήκον, και ἡ ἐλεημοσύνη, και δὲν ἤμπορεῖς νὰ τοὺς γνωρίσης ὡσάν τὸ μαῦρο τ' ἄλογο τοῦ Τοπουζοβιτς, τὸ ὅποιο κάποτε ἐκέρδαινε τὰ πρῶτα βραβεῖα εἰς τὸν ἵππόδρομον και τώρα γειρίζει τὸ μαγγανοπήγαδον.

*
*

Ὁ λοχαγὸς ἔκτισε πάλι σπίτι εἰς τὸν ἴδιον τόπον εἰς τὴν Κνιαζέβτσαν. Ἀλήθεια τὸ σκέπασε, καθὼς τὸ λέγουν μὲ χαρτιά, ἀλλὰ ἡ γυναῖκά του εἶναι χαριτωμένη, τὸ παιδί του εἶναι καλὰ και τὸν ἀρπάζει πλέον ἀπὸ τὰ μουστάκια.

Ὁ Μπλάγοιες ὠμιλοῦσεν ἀκόμα κάμποσον καιρόν «Ὁλ' αὐτὰ ὁ λαὸς θὰ τὰ χρυσώσει» ἔπειτα τὰ γύρισεν εἰς τὸ «Ὁ Θεὸς θὰ σ' τὰ πληρώσει» και τέλος—ἔγεινε μεθύστακας, και ἀπέθανεν. Ὁ γιὸς του λαμβάνει κάτι τι ἀπὸ τὸ ταμεῖο τῶν ἀπομάχων και ζητιανεύει...

Δώσετέ του κάτι τι—ἂν ἀγαπᾶτε.

Αὐτὸ εἶναι ἡ συνεισφορά μου.

(Ἐκ τοῦ Σερβικοῦ).

ΒΛΑΔΑΝ ΓΕΩΡΓΕΒΙΤΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΒΟΤΑΝΙΑ

Σῦρε, καλότυχο πουλί, στὴν ἄγρια λαγκαδιὰ
και ψάξε τὰ χαράγματα πρὸ τοῦ τ' ἀστέρι σβύση
νὰ βρῆς τ' ἀγαποβότανο, ἴσως και μ' ἀγαπήσει
ἢ κόρη ποῦ ἐγεννήθηκε μ' ἀνέσπλαγχνη καρδιά.

Ἄν ἴσως ὅμως δὲν τὸ βρῆς στὴν ἄγρια λαγκαδιὰ
τότε νὰ ψάξης στὸ βουνὸ πρὸ τοῦ γυρίσης πίσω
νὰ βρῆς τὸ λησμοβότανο, ἴσως και λησμονήσω
τὴν κόρη ποῦ ἐγεννήθηκε μ' ἀνέσπλαγχνη καρδιά.

Και τὸ πουλάκι μ' ἄκουσε κι' ἀμέσως στὸ φτερό,
πετᾶ σὲ κάμπους και βουνὰ μὲ τᾶλλα χελιδόνια...
Ἄχ! Ἀπὸ τότε, ἀγάπη μου, πέρασαν τόσα χρόνια
κι' ἀκόμα δὲν ἐγύρισε κι' ἀδίκως καρτερῶ.